

2η ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ (11/01/2016)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ

ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: 1ο

Οδηγίες εξετάσεως

Θέματα 1-4: Σημειώστε Χ στον κύκλο με τη σωστή απάντηση.

Θέμα 5: Αιτιολογείστε πλήρως την απάντησή σας, στον χώρο που σας διατίθεται.

Βαθμολόγηση: Κάθε σωστή επιλογή για τα θέματα 1-4, βαθμολογείται με 1. Για κάθε εσφαλμένη απάντηση, αφαιρείται 1/3 της μονάδας από τον αριθμό των σωστών απαντήσεων. Κάθε ερώτηση που δεν απαντάται, βαθμολογείται με 0.

Το Θέμα 5, εφόσον απαντηθεί σωστά, λαμβάνει 2 μονάδες. Άριστα είναι το 6 και αντιστοιχεί στο 10 της δεκαβάθμιας κλίμακας βαθμολογίας. Π.χ., αν κάποιος συγκεντρώσει 4 μονάδες, αυτό αντιστοιχεί σε βαθμό 6,66.

Χρησιμοποιείτε σωστά τα σημαντικά ψηφία!

Δεδομένα: Ατομικά βάρη (σε amu): φωσφόρος (31,0) , νάτριο (23,0), υδρογόνο (1,0), οξυγόνο (16,0).

Σταθερά διαστάσεως $K_2(H_3PO_4) = 6,2 \times 10^{-8}$

ΘΕΜΑΤΑ

1. Τον ισχυρότερο δεσμό C – F εμφανίζει η χημική οντότητα

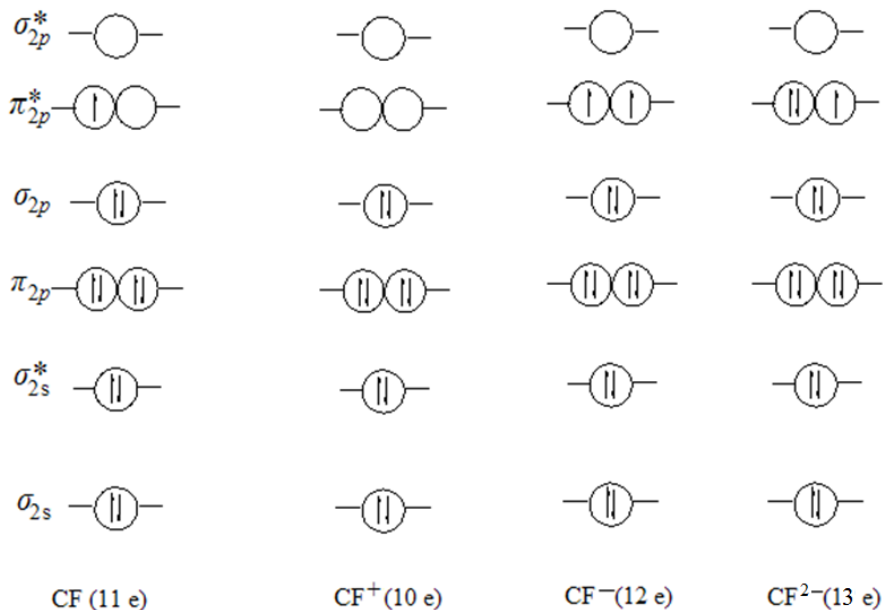
CF

CF⁺

CF⁻

CF²⁻

Οι δεδομένες χημικές οντότητες έχουν: CF 4 + 7 = 11 ηλεκτρόνια σθένους, CF⁺ 4 + 7 – 1 = 10 ηλεκτρόνια σθένους, CF⁻ 4 + 7 + 1 = 12 ηλεκτρόνια σθένους και CF²⁺ 4 + 7 – 2 = 9 ηλεκτρόνια σθένους. Τα διαγράμματα MO θα είναι τα ακόλουθα, σύμφωνα και με το Σχήμα 10.34 (Σελ. 412):

Υπολογίζουμε τις τάξεις δεσμών:

CF : τ.δ. = (8 – 3)/2 = 2,5   CF⁺ : τ.δ. = (8 – 2)/2 = 3   CF⁻ : τ.δ. = (8 – 4)/2 = 2   CF²⁻ : τ.δ. = (8 – 5)/2 = 1,5

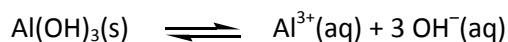
Ισχυρότερο δεσμό C–F θα εμφανίζει το ιόν CF⁺, επειδή έχει τη μεγαλύτερη τάξη δεσμού.

2. Το pH κορεσμένου διαλύματος υδροξειδίου του αργιλίου, $\text{Al}(\text{OH})_3$, στους 25°C βρέθηκε ίσο με 4,00. Η K_{sp} του $\text{Al}(\text{OH})_3$ στους 25°C είναι ίση με

- $1,0 \times 10^{-40}$
  $2,7 \times 10^{-40}$
  $3,3 \times 10^{-41}$
  $3,3 \times 10^{-39}$

Η K_{sp} του $\text{Al}(\text{OH})_3$ δίνεται από τη σχέση: $K_{\text{sp}} = [\text{Al}^{3+}][\text{OH}^-]^3$

$\text{pH} = 4,00$ σημαίνει $\text{pOH} = 10,00 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 1,0 \times 10^{-10} \text{ M}$
Από την ισορροπία

συνάγεται ότι $[\text{Al}^{3+}] = 1/3 [\text{OH}^-] = 1/3(1,0 \times 10^{-10} \text{ M})$ οπότε

$$K_{\text{sp}} = [\text{Al}^{3+}][\text{OH}^-]^3 = 1/3(1,0 \times 10^{-10})(1,0 \times 10^{-10})^3 = 3,3 \times 10^{-41}$$

3. Για τα υδατικά διαλύματα των οξέων HIO , HBrO_2 , HClO_2 και HIO_2 , συγκεντρώσεως 0,100 M το καθένα, η σειρά αυξανόμενου pH είναι

- $\text{HIO} < \text{HBrO}_2 < \text{HClO}_2 < \text{HIO}_2$
  $\text{HClO}_2 < \text{HIO}_2 < \text{HBrO}_2 < \text{HIO}$
  $\text{HIO} < \text{HBrO}_2 < \text{HIO}_2 < \text{HClO}_2$
  $\text{HClO}_2 < \text{HBrO}_2 < \text{HIO}_2 < \text{HIO}$

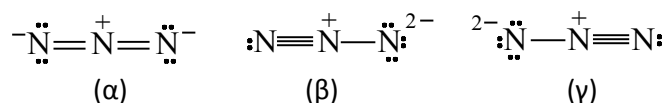
Οι ενώσεις αυτές, ως οξοοξέα του γενικού τύπου $(\text{HO})_m\text{EO}_n$, γράφονται: HOI , $(\text{HO})\text{BrO}$, $(\text{HO})\text{ClO}$ και $(\text{HO})\text{IO}$. Για τα τρία τελευταία, όπου έχουμε $m = 1$, η ισχύς τους αυξάνεται παράλληλα με την ηλεκτραρνητικότητα (X) του κεντρικού ατόμου. Επειδή $X_{\text{Cl}} > X_{\text{Br}} > X_{\text{I}}$, θα είναι $\text{HClO}_2 > \text{HBrO}_2 > \text{HIO}_2$. Συγκρίνοντας το $(\text{HO})\text{IO}$ με το HOI , βλέπουμε ότι για το $(\text{HO})\text{IO}$ είναι $n = 1$, ενώ για το HOI $n = 0$. Άρα, ως προς την ισχύ των δύο αυτών οξέων έχουμε $\text{HIO}_2 > \text{HIO}$. Τελικά, η σειρά ως προς την όξινη ισχύ είναι: $\text{HClO}_2 > \text{HBrO}_2 > \text{HIO}_2 > \text{HIO}$.

Επειδή, όσο ισχυρότερο είναι το οξύ, τόσο μικρότερο είναι το pH του υδατικού διαλύματός του, η ζητούμενη σειρά αυξανόμενου pH είναι $\text{HClO}_2 < \text{HBrO}_2 < \text{HIO}_2 < \text{HIO}$.

4. Στο ιόν αζιδίου, N_3^- , ο υβριδισμός του κεντρικού ατόμου είναι του τύπου

- sp
  sp^2
  sp^3
  sp^3d

Το ιόν του αζιδίου, N_3^- , με 16 ηλεκτρόνια σθένους, αποδίδεται από τις ακόλουθες τρεις δομές συντονισμού:

Και οι τρεις δομές υπάγονται, σύμφωνα με τη θεωρία VSEPR, στον γενικό τύπο AB_2 και συνεπώς το ιόν N_3^- είναι γραμμικό. Αυτό με τη σειρά του συνεπάγεται ότι ο υβριδισμός του κεντρικού ατόμου N είναι του τύπου sp .

5. Για την απομίμηση συνθηκών αίματος, απαιτείται ένα ρυθμιστικό διάλυμα που να έχει $\text{pH}=7,40$.

(α) Αν χρησιμοποιήσουμε τα άλατα Na_2HPO_4 και NaH_2PO_4 , ποια πρέπει να είναι η σχέση των συγκεντρώσεων των ιόντων HPO_4^{2-} και H_2PO_4^- ;

(β) Πόσα g Na_2HPO_4 πρέπει να προστεθούν σε διάλυμα 500 mL NaH_2PO_4 0,100 M για να προκύψει το ζητούμενο ρυθμιστικό διάλυμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

(α) Στην Εξίσωση Henderson – Hasselbach που ισχύει για τα ρυθμιστικά διαλύματα, το NaH_2PO_4 είναι το ασθενές οξύ και το Na_2HPO_4 το άλας του, δηλαδή $C_{\text{άλατος}} = [\text{HPO}_4^{2-}]$ και $C_{\text{οξέος}} = [\text{H}_2\text{PO}_4^-]$, οπότε

$$\text{pH} = \text{pK}_a + \log \frac{C_{\text{άλατος}}}{C_{\text{οξέος}}} \quad (1)$$

$$K_a = 6,2 \times 10^{-8} \Rightarrow \text{pK}_a = 8 - \log 6,2 = 8 - 0,79 = 7,21$$

$$(1) \Rightarrow 7,40 = 7,21 + \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} \Rightarrow \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = 0,19 \Rightarrow \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = \mathbf{1,55} \quad (2)$$

$$(β) \quad (2) \Rightarrow [\text{HPO}_4^{2-}] = 1,55[\text{H}_2\text{PO}_4^-] = 1,55 \times 0,100 \text{ M} = 0,155 \text{ M}$$

Στα 1000 mL διαλύματος θα έχουμε 0,155 mol $\text{Na}_2\text{HPO}_4 \Rightarrow$

στα 500 mL διαλύματος θα έχουμε 0,155/2 mol = 0,0775 mol

Γραμμομοριακή μάζα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol}$

Άρα, απαιτούμενη ποσότητα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol} \times 0,0775 \text{ mol} = \mathbf{11,0 \text{ g}}$

Για $\text{pH} = 7,30$, έχουμε:

$$7,30 = 7,21 + \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} \Rightarrow \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = 0,09 \Rightarrow \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = \mathbf{1,23} \quad (2)$$

$$(2) \Rightarrow [\text{HPO}_4^{2-}] = 1,23[\text{H}_2\text{PO}_4^-] = 1,23 \times 0,100 \text{ M} = 0,123 \text{ M}$$

Στα 1000 mL διαλύματος θα έχουμε 0,123 mol $\text{Na}_2\text{HPO}_4 \Rightarrow$

στα 500 mL διαλύματος θα έχουμε 0,123/2 mol = 0,0615 mol

Γραμμομοριακή μάζα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol}$

Άρα, απαιτούμενη ποσότητα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol} \times 0,0615 \text{ mol} = \mathbf{8,73 \text{ g}}$

Για $\text{pH} = 7,20$, έχουμε:

$$7,20 = 7,21 + \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} \Rightarrow \log \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = -0,01 \Rightarrow \frac{[\text{HPO}_4^{2-}]}{[\text{H}_2\text{PO}_4^-]} = \mathbf{0,977} \quad (2)$$

$$(2) \Rightarrow [\text{HPO}_4^{2-}] = 0,977[\text{H}_2\text{PO}_4^-] = 0,977 \times 0,100 \text{ M} = 0,0977 \text{ M}$$

Στα 1000 mL διαλύματος θα έχουμε 0,0977 mol $\text{Na}_2\text{HPO}_4 \Rightarrow$

στα 500 mL διαλύματος θα έχουμε 0,0977/2 mol = 0,0489 mol

Γραμμομοριακή μάζα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol}$

Άρα, απαιτούμενη ποσότητα $\text{Na}_2\text{HPO}_4 = 142,0 \text{ g/mol} \times 0,0489 \text{ mol} = \mathbf{6,94 \text{ g}}$